

Kerfhanfka Befeda

katoljfhkim miſjonam pomagat,

ktéro je Slovenzam govoril

Anton Slomfhek,

Shpiritval v' Zelovfki duhovfhnizi, v' ſpomín katoljfhke bratovfhine ſvétiga Leopolda.

V' Zelovzi 1836.

Natisnil Ferdinand ſlahni od Klajnmajr.

Kotljarska Belska

Knjižnica mlajših pomorščakov

ki so slovenski govorniki

Anton Slomšek

Številka v Knjižnici mlajših pomorščakov
in v Knjižnici bratovščine svetega Krištofa

4824

S628-28.7.49

V Ljubljani 1930

Matthias Ferdinand and others of Ptuj

Kerfhanfka befěda

katoljfhkim mifjonam pomagat.

Jesuf rezhe fvojim vuzhenzam:

Shetuv je fizer velika, alj dćlavzov je malo. Profitite tedaj Gospoda shetve, de naj poshlje delavzov v' svojo shetev.

(Sv. Matevsh v' 9. p. 37—38, v.)

Poflufhajte nebefa, kar jes govorim, ino semlja naj flifhi befede mojih vuft. Kakor rofa naj tezhe mojo govorjenje, kakor desh na selenje, ino kakor kaple na travo padajo. Povćdati hozhem yfim, ki refnizo ljubijo, pravize jifhejo ino vfmilenja shelijo, kaj se na fveti godi. V. Mojs. buk. 32.

Shlahta velika in imenitna na semlji shivi, bratjć ino feftre eniga Ozheta, ktirim je vse fvoje shafno premoshenje sapuftil ino jim djal: „Ljubiti se med febć, kakor fim vaf jes ljubil. Kar bote komu nar manjfhih med vami ftorili, vse to fte meni ftćrili“. Otrozi pa fo posabili lepo narezhilo fvojiga Ozheta, fo dali pravi-

zi flovó, ino vsmilenja malo malo posnajo; le v' kaki revni bajtizi she prava ljubésn skrita prebiva. — So bogatini, ki se leto na leto vsaki dan, vsako nedelo prav bogato gostijo, svojim sapušhenim bratom pa, ki v' drugim kraji v' veliki revšhini s'trádajo, she malo drob-
 tinz ne posblejo, zhe jih ravno milo prófijo sa nje. So imenitneshi na sveti, ki v' sidanih poslatenih hišah prebivajo, dokler njih sapušheni bratje ino sestre v' temnih gosnah shivijo, ino she vezhdel vute (bajte) nímajo, de bi jo s' smrekovim shkórjami pokrili. — Premôshniki se v' shido ino shamet bogato oblázhijo, si is dalnih krajev drage oblazhila omišhlújejo, njih posableni bratje ino revne sestre pa she krila nímajo, svoje gole vude pokriti. Hude leta so jim premoshenje pobrale, s'rafshe vjime so jim berafhko palizo v' roke podale, dokler je njihovim premoshnim sorodnikom ¹⁾ ljubo sonze zhafne ino vezhne frezhe prijasno sjalo. Sdaj prófijo svoje brate ino ljube sestre na pomózh. Zhedalje bolj glasno vpíjejo sapušhene s'rote is svojih temnih logov, ino k' nebefam se povsdiguje njih mili glas: „Vsmilite se nas, vsmilite se nas saj vi prijateli nashi, ki ste

1) Njihovi shlahti.

tudi fini eniga Ozheta, ste hzhére ravno te matere, kakor smo mi!“ — Temni logi, v katerih fróteji prebivajo, se njih milih profhenj glasijo; velike vóde, med katérmi shivijo, pojémajo s' svojim shumam reveshov vpitje, alj njihova shlahta jih ne flifhi, nje kamenito ferze ne obzhuti svojih sobratov velike potrebe; le malo malokdo njih porajta, in zhe jim ravno kaki dar vershe, je ta pomozh premala, kjér je potreba prevelika. Sapusheni froteji ino posablene réve borno shivijo, she bornej vmèrjejo; veliko zhasno nefrezhnih se tudi vezhno pogubí.

O vi vfi, bratjé ino sestre, ki refnizo ljubite ino pravize shelite, sodite ino povejte, kaj bo storil dobrotlivi Ozhe svojim nevsmilenim otrokam, kterim je vse svoje premoshenje v' to isrozhil, naj bi drugi drugim pomagali, kakor jim je on pomagal; se bratjé bratov vsmilili, kakor se jih je on vsmilil, preden so ga posnali, alj pa profiti samogli? „Hudobne bo hudo konzhal, ino svoje premoshenje drugim dal, ki so ga bolj vredni ino potrebni.“ Mat. 21, 41. — Tako vi po svoji pameti vfi sodite, alj ravno po tém tudi toljko merslih kristjanov med nami obsodite, ki s' svojimi

sapufhenimi bratmi le malo, alj zelo nobeni-
ga vsmilenja nimajo; sakaj:

I. Mi kristjani v' svojih domazhjih deshe-
lah smo frezhni otrozi, ktirim je dobrotlivi
Ozhe nebeshki vsiga potrebniga po obilnosti
dal; prebivavzi pa v' dalnih krajah sa morjam,
ki so tudi nafhe shlahte, revni na trupli ino
sapufheni na dufhi shivijo, ino klizhejo v'
nafho pomozh.

II. Kdor po svojim premoshenji sapufhe-
nim bratam ino sestram k' zhafni frezhi ino
k' vézhnimu isvelizhanju ne pomaga, ino s'
njim vsmilenja nima, tudi per Bogu vsmilen-
ja najdel ne bo.

To je jedro moje besede, to vam pokasa-
ti shelím.

Gospód naj govori, njegovi flushavniki pa
poslufhajo, ino ohranijo njegovo besedo; kdor
njo bere, naj saftopi, besedo, ki ga enkrat
fodila bo!

I.

Ravno tisto nozh, ko se je nafh ljubi
Odfreshnik ino Isvelizhar k' smerti perpravl-
jal, je po sadni vezherji od svojih ljubih vu-
zhenzov flovo jemal, je povsdignil svoje ozhi
v'nebo, ino molil rekózh: „Ozhe! ura je
prifhla; povelizhúj svojiga Sina, de
tudi tvoj Sin tebe povelizhuje, ka-

kor si mu dal oblast zhes vse zhlo-
veshtvo, de vsm vezhno shivlenje
da, ktire si mu dal. To pa je vezhno
shivlenje, de sposnajo tebe samiga
praviga Boga, ino Jesufa Kristufa,
ktirga si poslal. — Kakor si ti mene
na svét poslal, tako sim tudi jes
nje (svoje apostelne) poslal po sveti.
Ino sa nje se jes sam posvezhujem,
de so tudi oni posvezheni v'refnizi.
Pa ne profim samo sa nje, ampak tu-
di sa tiste, ki bojo po njih besedi v'
mene vérali. — Ozhe! hozhem de
bojo tisti tudi s'menó tam, kjer sim
jes, de moje velizhaftvo vidijo, kte-
ro si meni dal". To je Kristuf govoril,
ter je shel s' svojimi vuzhenzi zhes potok Ze-
dron v' vert Getzemani sa naf terpét ino
vmrét. Jan. 17, 3. —

Poglejte, ljube dushe! po besedah Jesu-
fovih mora biti nasha perva ino nar vezhi
fkerb: Boga prav sposnati po nauki Kristu-
fovim, ino po tém sposnanji svoje shivlenje
ravnati. Sposnati Boga ino Jesufa Kristufa
boshjiga Sina, to je dushe pravo vézhno shiv-
lenje. Kdor ne sposná, kar je Kristuf vuzhíl,
nima v' febi shivlenja vézhniga; njegova du-
sha je mertva, zhe ravno truplo shivi. „Kaj

pa pomaga zhlóveku, zhe vef svét perdobi, svojo vduſho pa pogubi.“ Mat. 16, 26.

Mi vsi smo bili po pervim grehi pravo luzh ſposnanja boshiga ſgubili; isgreſhili smo pot, ki v' vezhno ſhivljenje peljá. „Bog naſ je pa tako ljubil, de je dal ſvojiga edinorojeniga Sina, de kdor kolj v' nja veruje, ſe ne pogubi, temuzh ima vezhno ſhivljenje“. Jan. 3, 16. Ravno ſavoljo tega je vkaſal Jeſuf ſvojim vuzhenzam, preden ſe je k' ſvojimu Ozhetu povernil: „Pojdite ino vuzhite vſe naróde, ino kerſhujte jih v' imeni Boga Ozheta, in Sina ino ſvétiga Duha. Vuzhite jih dershati vſe, karkolj ſim vam ſapovedal“. Mat. 28, 19 — 20.

Is kerſhanſke ljubesni ſo apoſtelni ino njih naſledniki ſvoj dom, ſvoje ſnanze ino prijatele ſapuſtili, ſo ſe po vſim ſnanim ſveti podali, ter ſo tudi v' naſhe kraje perpridigvali, nam oſnanili veſél glaſ boshjiga kraljeſtva, nam prineſli nar vezhi frezho boshjiga ſposnanja, ſo nam priſhgali iſvelizhanſko luzh ſvete kerſhanſke vére, ki nam daja vezhno ſhivljenje. — S' koljkim veſeljam ſta ſv. Peter ino ſv. Pavl po Aſiji ¹⁾ ino Evro-

1) Aſija je med petimi deli ſvetá prvi del,

pi¹⁾), po Gerškiki ino Lafškiki desheli svet evan-
gelj osnanvala! Kako serzhno se je sv. Andrea
med Skite²⁾ ino Slovenske³⁾ narode podál,

v' katerim je Bog nafhe perve Itariske vstvaril.
V' Asiji je oblublena deshela Palestina, v' kateri je
bil Kristuf rojen. Tam so svete mesta Betlehem,
Jerusalem ino Nazeret, kjer sdaj Turk gospodari.

1) Evropa, kjér mi shivimo, je nar bolj sdrav
ino srezhen del sveta. V' Itarih zhasih je bilo Gerš-
ko v' Evropi proti jutru nar imenitnej deshela;
tam so mesta Korint, Tefalonike (Solunje) ino
Filipe, v' katerih je sv. Pavl vuzhil ino tistim
Kristjanam liste pisal, ki se she sdaj v' zérkvi be-
ro. Proti vezheri je bilo Lafhko, ino tam nar ime-
nitnej mesto Rim, kjér she sdaj vidni pervi pog-
lavar katoljshke zérkve prebivajo.

2) Skitjé so bili divji silo hrabri ljudje v' dal-
nih krajah Evrope ino Asije. Koshe vbite sverine
so sa oblazhilo imeli, ino zelo svojo domazhijo na
vosih okolj vosili.

3) Slovenzi so bili she v' Itarih zhasih imeni-
ten ino mogozheñ saród. Ni ljudstva na sveti, ki
bi tako po fhirokim prebivalo. V' Evropi, v' Asiji
ino nekoljko v' Ameriki so Slovenzi doma. Bliso
80 miljonov jih she sdaj flovenje govori; ino naj
se ravno nekateri teshko sastopijo, se vender lahko
ino v' kratkim govoriti pervadijo. Nar imenitnej
Slovenzov so Rusi alj Moshkovitarji, ki imajo svojga
zesarja; Poljzi, katerih je nekoljko Rusovskimu,
nekoljko nafhimu zesarju v' oblasti. Pemzi alj

de bi jim luzh vézhniga shivlenja prishgal. Sv. Marko je pridigval Jesusov nauk v' Afriki ¹⁾ na Egiptovskim, sv. Tomáš v' Persiji ²⁾ ino v' Indiji ³⁾; ravno tako drugi v' drugih deshelah. „Saj po vfi semlji je isfhel njih glaf ino do konza sveta njih besede“. Rim. 10, 18.

Ravno s' toljkoi radostjoj so pa tudi vfi dobri ljudje vsakiga kraja apostolske nauke

Zhehi; Moravzi, Hrovatje; Slavonzi; Dalmatinzi; Krajnzi, nekoljko Korofhzov ino Shtajarzov, ki so vfi pod Elstrajharskim zesarjam, Serbi ino Bosnijanzi, ki so v' Turfskih deshelah.

1) Afrika je nar gorkeji del sveta; ljudje so od velike vrozhine zherni ino mi jih Samorze imenujemo. Nar imenitnej deshela je Egipt, kamor je Marija s' Jesusam béshala. Med Afrikoi ino Asijoi ruzdeho morje stoji, skos katero je Moyses Israelfko ljudstvo peljal.

2) Persija je imenitna deshela v' Asiji, proti sonzhnemu is — hodu, soleda stariga Babilonskiga kraljestva.

3) Indija se imenujejo dalni dalni kraji v' Asiji, kjér sonze vstaja. Tam je sv. Franzisfko Klaverjan svet evangelj osnanval, zhudeshe delal, ino svoje sveto shivlenje sklenil. Indija se pa tudi nov svét v' Ameriki sove, kjér veliko divjih Indjanzov shiví. V' Indiji je veliko srebra ino slata, pa she veliko vezh vboshtva ino fromashtva.

poslušali, in eden drugiga sa roko k' kerfhanfki véri vodili. Svetimu Andreju ni bilo sadofti, de je sam Kristufa sposnal; to svojo frezho je tudi svojimu bratu Shimonu pravil, rekozh: „Mefija smo najfhli!“ ino ga k' Jesufu pelja. Jan. 1, 41. Tako je sv. Filip svojiga prijatela Natanaela s' Jesufam sisnanil, ter mu pové: „Njega, od kateriga je pifal Mojses v' postavi, ino preroki, smo najfhli. Pridi ino poglej!“ Jan. 1, 45 —. Pervo véрни moshjé in shene fo Jesufa po vsih krajih deshele spremljali, ter fo svoje snanze k'njemu vabili. Tako fo spremljali tudi apoftelne is deshele v' deshelo, od mesta do mesta, jih perporozhali svojim snanzam, ter pomagali nevérníkam sveto kerfhanfko véro sposnati, kakor v' apoftolskim djanji beremo. Spremljal je sv. Marko, sv. Petra; sv. Luka, sv. Barnaba ino drugih vezh sv. Pavla. Njihovo ljubesnivo ferze je sheljelo, de bi vsi ljudjé, kar jih pod milim sonzam shiví, k' sposnanju boshjimu prifhli.

Kakor fo sposnovavzi Jesufovi na Judovfkim dnarjov ino drugih potrebnih rezhi sa preshvitek njemu ino njegovim tovarfham dajali, fo tudi pervoverni svoje lastine, njive ino hifhe prodájali, iskup prinesli, ino Apoftelnam k' nogam pokládali, ne le domazhe

vboshze preskerbet', ampak tudi Apostelnam v'ptuje kraje pomagat, de bi se sveta véra rasfhirala. Tudi od vérnih v' mestih Korintu, v' Filipi, ino v' drugih krajih se bere, de so dnarjov' slagali, ino Apostelnam v' dalne deshele poshiljali, njim ino vbogim vérnim pomagati. Ino alj niso drusiga premogli, so saj molili sa Apostelne, de bi jim dal vsmilen Bog svojo pomóz, nevérne k' sposnanju svete vére perpeljati, Hajdam ino Judam pamet rasfvetil, ino serze genil, de bi isvelizhansko luzh boshjiga nauka sposnali. Ta je bila prava, shiva kerfhanska ljubesen med kristjani na semlji; ino kjér ona shivi, tam velike rezhi dela. Le poglejte koliko je milofhna (almoshna) ino molituv prvih kristjanov premogla! — Neverni Judje ino Hajdjé so se kerfhanski véri vstávljali, kralji ino zesarji so nad tri sto let sposnovavze Jesusove kervavo pregánjali; tavshent ino tavshent je bilo nevsmileno muzhenih (martranih) jéser ino jeser sashganjih, veliko tisuzh s' mezhom ob glavo djanjih; alj kri muzhenikov je bila seme kerfhenikov; vezh ko se jih je pomorilo, she vezh se jih je kerftilo. Kakor juterno sonze prijasno is sagor prifije, ter s' svojimi sharami vse kraje nafhe semlje rasfvetli ino ogreje, ravno tako se je sveta isvelizhanska vera po ze-

lim sveti rasfhirala ino je tudi v' nafhe kraje prifjala. S' njoj je prifhla zhasna ino vezhna frezha k' nam. Molituv ino milofhna pervih kristjanov je tudi nam is velike nefrezhe pomagala.

Shaloftno se je svoje dni, kakor povfodi, kjér ni kerfhanstva bilo, tudi v' nafhih deshelah Slovenzam godilo. Nafhi prednamzi fo imeli veliko vrashjih malikov sa svoje bogove. Mislili fo, de je Belibog vsiga dobriga, Zhernibog vsiga hudiga ozhe. Nekoljko takih malikov je imelo po shtiri, tudi po sedem glav 1). Take poshafti fo sa frezho ino sdravje profili, v' strahih pred njimi zelo svoje otroke darvali, kar je she misliti strah; svojiga ljubiga Ozheta, ki je v' nebefih, pa nifo posnali. Oh, kako shaloftno je bilo to! —

Prebivali fo v' bornih bajtah; bres stano vitniga domovanja fo se vezhdel po sveti klatici. Ni bilo viditi belih zerkuv med njimi, ne flifhati glasniga svona, ki bi klizal sapufhene otroke v' hisho ljubiga Ozheta. Kjér se sdaj lepo polje raslega, fo nekdej temne dobrove stale; kjer sdaj selenijo travniki (fenosheti) fo nekdej globoke jésara ino gerde lushe bile, v' katerih fo se divje sveri, ino

1) Sieh' Schaffarik's Geschichte pag. 11.

strupne kazhe redile, ki se she sdaj od njih toliko strafhniga pripoveduje ¹⁾. Po sonzhnih gorizah, kjér sdaj shlahno terfje rafte, fo svoje dni gofte planine ftale; in kjér sdaj veselo kmetizli prepeva, fo nekđaj volki tulili. Kdo pak nam je pomagal nekđajno shalofno pushavo v'toliko veselo domovino premeniti, de se nam Slovenzam tako rado toshi, njo sapuštiti, ino jiti v'druge kraje? — To fo ftorili svoje dni dobri kristjani, ki fo v'boljfhih krajah Lafhke ino Gerfhke deshele prebivali, nafhim fprednikam kerfhanskih vuzhenikov poslali, ino jim pomagali, tudi po nafhik krajah zérkve sidati, klofhre ftaviti; de fo vuzhili nafhe pred ftarifhe Boga prav sposnati, ino njemu flushiti, pa tudi plushiti ino semljo obdelvati.

She v'pervih ftoletah kerfhanstva fo pri fhli vuzheniki is Vogleja (Akvileje) ²⁾ Lafh-

1) Kjer sdaj lepo mesto Zelovez ftoji, fo bile nekđaj strafhno velike mlake. V'neki jami je bila grosovitno velika divja svér, pol kazhe pol divjazhine, ktiro habát, pošoj, smam, alj lindvorm imenujejo, ki je bila nevarna shivini ino ljudém. V'fpomin te sveri she sdaj v' Zelovzi na novim velikim tersi podobó is terdiga kamna issekano vidifh.

2) Akvileja alj Voglej je bila ftaro imenitno mesto per morji bliso lafhke Gorize. Sv. Marko,

ke deshele, ki so po Krajskim, Koroskim ino Shtajarskim svet evangelj osnanvali. Sv. Maksimilijan je prishel v Zele ¹⁾, v svoje domazhe mesto rojake vuzhit, ino je bil ravno tam ob glavo djan, kjer sbe sdaj njemu posvezhena zerkviza stoji. — Sv. Viktorin je prishel is Gerškiga pridigvat, ino je na Ptuji ²⁾ sa keršhansko véro kri prelil. —

pravijo, je prvi v Akvileji sv. evangelj osnanval, ino sv. Peter je svetiga Hermagora (Mohorja) perviga škofa v to mesto postavil. Grôsovitni Atila, vajvoda divjih Hunov je Akvilejo poshgál ino gladko rafúl. Posnej je bila škofija v laško Gorizo prenesena; sa to je bilo vezhdel Koroske ino Shtajarske deshele po desni strani Drave pod Gorisko veliko škofijo.

1) Zele so stari Rimzi posidali. Bilo je svoje dni veliko mesto, kteriga sdaj le shterti del stoji, ino je svojiga škofa imelo. V starim gradi, ki se gorno Zele imenuje, so nekdej imenitni ino mogozhni knesi, alj grofje, gospodarili, ki so veliko slovenske deshele v svoji oblasti imeli. Zerkvizo svetiga Maksimilijana, ki je sunaj mesta dolgo let sapuhena stala, so bogabojezhi Zelani ino blishni sosedje spet zhedno popravili. Prav lepo ino veselo je to!

2) Ptuje, staro Rimsko mesto, je imelo v prvih zhasih keršhanstva svojo škofijo. Veliko hajdovskih snamenj se v mestu najde, veliko jih tudi krog mesta iskoplejo.

Sv. Rupert je is Salzpurga ¹⁾, na Korofhko perpridigval, je prifhel tudi na Shtajarsko, kjér je veliko zerkuv shegnal. Njegov naslednik sv. Virgilj je osnanval kerfhansko véro po levi strani Drave ²⁾, do krajov, kjér biftira Drava v' veliko Donavo ³⁾ tezhe. On je poftavil svetiga Modesta v' Gospej sveti ⁴⁾ per-

1) Salzpurg, imenitno mesto na Nemfhkim bliso Pajarfkiga. Rimzi so ga posidali, divji narodi poderli. Sv. Rupert, prvi fhkof, je Salzpurg sopet poftavil. Veliki fhkofi Salzpurfhki so Kerfhko ino Lavantinsko fhkofijo na Korofhkim, kakor tudi Sekavsko na Shtajarskim vselili; sa to so she sdaj podrushenze Salzpurfhke velike fhkofije.

2) Drava, velika reka, v' Tirolu isvira, po Korofhkim ino Shtajarskim tezhe, ter se na Vogerskim v' Donavo isлива. Njena sestra je Sava, kí pod Triglovam, nar vishim sneshnikam Krajske deshele isvira, ino bliso Belograda v' Donavo tezhe.

3) Donava, v' Evropi nar vezhi reka, na Nemfhkim isvira, velike barke nosi, ino se na Turfkim v' zherno morje isлива.

4) Gospa sveta, je she imenitna stara zérkev bliso Zelovza, kamor ljudjé mozhno na boshjo pot hodijo. V' tistim kraji je svoje dni imenitno hajdovsko mesto stalo. Ravno na tistej ravnini se she vidi glavni kamniti sedesh Gorotanskih knesov, na katerim so bili poterjeni, ter so jim podlošni svestobo persegli. She berefh v' kamen vsekano pervo prafhanje: »Ma sveto véro?«

viga shkofa. Is Zarigrada ¹⁾ so poslali dva apoftolška brata sv. Kirila ino Metodija, ki sta perva Slovenze brati ino pifati vuzhila.

Vfi ti apoftolški moshjé fo dobivali is svojih krajov obilno dnarjov, ino vfih potrebnih rezhi, de fo samogli nevérne Slovenze v'boshje otroke preoberniti, in nafhe prebivalifha toljko polépfhati. — Tako fo dopolnili pridni kristjani pervo ino nar vezhi sapoved kerfhanske ljubefni: „Ljubi Boga zhes vse, ino svojiga blifhniga, kakor fam febe.“ Mat. 22, 37—39. V'tem obftoji pravo obzheftyo, alj gmajna fvetnikov na semlji. — Ljubi Slovenzi, vi, ki fte ufmilenga ferza ino refnizo ljubite, fodite ino povejte, ali nimamo tudi mi ravno te kerfhanske sapovedi? Ali nje nifmo dolshni ravno tako svojim sapufhenim bratam ino fefttram dopolniti, kakor fo njo nam nekdejni kristjani svoje dni dopolnili? — Miljonovljudi fhe po Asiji, Afriki ino Ameriki ²⁾ shi-

1) Zarigrad, alj Konfhantinopel, je imenitno poglavitno Turfko mefsto na jutrovim. Konftantin, pervi kerfhanski zefar, ga je ponovil, ino sa poglavitno mefsto zefarfkiego kraljefstva na jutrovim povsdignil. Posnej fo fi ga Turki pooblastili, ino Turfki zefar sdaj v' njem prebiva.

2) Amerika fe imenuje novi fvét, kér fo te del

ví, ki so kerfhanfke pomozhi rávno toliko, ino fhe vezh potrebni, kakor so nje svoje dni nafhi prednamzi potrebni bili.

svetá Evropejzi fhe le v' leti, ki se je pisalo 1492 najdli. Neki prebrifan mosh Krifhtof Kolon, alj Kolumbus, fi je vrajtoval, de mora semlja, ki je okregla, fhe tudi na trugi plati kaj fuhiga imeti, ne famo morje. Svedel je, de od tiftih krajov, zhe dolgo mozhen veter piha, mnogoterih nesnanih rezhi po morji priplava, zelo dvoje mertvih trupel je morje na fuho verglo, ki nifta bila snanim ljudim ftariga sveta nizh podobna.

Dolgo je profil kralje ino druge oblastnike naj bi mu pomagali nekoljko bark perpraviti, s' ktirmi bi fhel noviga sveta jifkat; alj nifo mu privolili. Poflednizh je Shpanfka kraljiza Isabela svojo slatenino saftavlja, de fo se 3 barke sa zelih 7 lét s' potrebnim shivesham previdile. S' njimi se je Krifhtof Kolon proti fonzhnim sahodu po morji podál, ravno po Porzjunktuli tifti dan 3ga velikiga ferpana. Dolgo dolgo fo se she peljali, alj ni bilo viditi, kakor nebo ino voda. Mornarji fo se fpuntali, ino hotli Kolona v' morje vrezhi, ki jih je toljko delo od fuhe semlje sapeljal. Kolon fi fhe tri dni isgovóri, ino zhe fuhe semlje ne bo, fe bojo vernili. Tretji dan se peljajo, alj fuhe semlje viditi ni. Po nozhi bliso pol nozhi vgladajo luzh, ino sjutraj semljo vidijo.

Ravno na sv. Makfimiljana dan, 12ga kosaperfka na fuho ftopijo, na semljo pokleknejo ino njo

V'našhkih krajah imamo dovolj lepih zérkuv, v'katerih se goftokrat, tudi vsaki dan po vezhkrat sveta mafha flushi; v'Americi po zelih dni hoda kako flabo bajtizo najdefh, revno s'fhkorjami pokrito, s'vejami opleteno, v'kateri mifjonar, Bog hotel de bi le vsako leto enbart, sapuffhenim frotam boshjo flushbo opravljali. V'našhkih deshelah imamo mafhnikov sa potrebo, ki naf vuzhijo, ino nam svete sakramente delijo, v'Americi imajo v'mnogoterih krajih po 30, 40, 60, tudi po 100 mil hoda k'svojjimu duhovskimu pastirju. S'rezhni so tifti kristjani, zhe le enkrat v'leti mafhnika vidijo ¹⁾. V'Asiji perfonzhnim is — hodi je veliko deshel, v'katerih po shest lét mifjonarja ne vidijo, sakaj zele kraleftva imajo komaj po tri alj 4 mafhnike, ino zhe ti odmèrjejo, kristjani bres vse pomozhi oftanejo. Otrozi bres sv. kerfta odraftejo, stari ljudje bres spovedi pomèrjejo, zhe ravno sdihujejo po svetih

kuffhnejo, ter Boga sahvalijo, de jih je refhel. Postavili so krish pa handero Shpanfkiga kralja na novo semljo, ino Kristhof Kolon je tifti otok semlje San Salvator, po slovensko: Svet Odrèshenik, imenoval. Divji prebivavzi so mislili, de so bogovi is nebes v'barkah perplavali.

1) Beri liste g. Fridrika Baraga.

sakramentih. Per naf imamo fhol ino tudi vuzhenikov sadoſti, de ſe nafhi otrozi vſiga potrebniga navuzhijo; po drugih krajih ſveta prebiva milijonov nesnabogov, ki ſhe ne véjo, koljko je bogov, ne kdo jih je vſtvaril, kdo odreſhil, ſavolj pomankanja vuzhenikov. Ino zhe ravno vuzhenik pridejo, ne najdejo bajtize, de bi ſheljne Indjanze mogli vuzhiti; v'kakim kravjim hlevi ſhola imajo; v'revnih vutah prebivajo, terda klop je pogofto njihova poſtelja. Po velikih krajih nimajo miſjonarju ſtrehe ne ſhivesha dati ¹⁾. Toljki reveshi ſo v'tiſtih deſhelah ljudjé, kjér potrebniga nauka ni.

Kakor veliko pa ſapuſhnenih divjakov vboshtvo, toljko je poſhelenje ino veſelje po kerſhanſkim nauki. Od mnogoterih krajov Aſije ino Amerike poſhiljajo nevéрни narodi duhovſkim ino deſhelſkim goſpoſkam proſh-

1) »Nafha zérkev, fhola ino moje prebivaliſhe je vſe leſeno, ino s'hraſtovim ſhkorjami pokrito, piſhejo miſjonar Baraga. Vſe to ſo moji divjaki ſami naredili; lahko ſe torej vé, kakofhno de je. Kadar gre deſh, moram plajſh po miſi pogerniti, kjér imám popirje ino bukve, de ſe mi ne ſmozhijo. Nad poſtelo pa morelo raspnem, ino ſe v'kak kotez ſtiſnem, kjér nar manj ſkos tezhe, v' moji leſeni kamerzi«.

nike, naj bi jim katolških vuzhenikov poslali, de bi jih vuzhili ino kerstili k'vezhnizmu shivlenji '). „Sakaj kdor kolj klizhe ime Gospodovo bo isvelizhan. Kako bojo pa v'va-ni klizali, v'kteriga niso vérvali? Alj kako bojo v'va-nj vervali, od kteriga niso flifhali? Kako pa bojo flifhali bres osnanvavza? Kako pa bojo osnanvali, ako niso poslani?“ Rim. 10, 13—15. Kako bi jih pa poslali, kjér jih nimajo? „Poglejte pravi Jesuf: Shetuv je velika, delavzov pa malo.“ „Otrozi profijo kruha, ino

1) V'juternih krajah Asije so poslali sapusheni kristjani 100 ur dalézh v' blishni misjon, naj bi jim vender poslali mashnika, ker she 6 let misjonarja v'njihovo deshelo ni bilo. V'njihovim listi, so bile na drevesno fhkorjo te lepe besede sapifane: »Silo slo smo lazhni Boga.« — V'kraljestvi, ki se Kina imenuje, poshiljajo vsako leto profhnikke k'fhkofu v'mesto Peking sa misjonarje profit. Alj ravno v'tistim kraljestvi nevérn zesar kristjane nevsmileno preganja. Malo je bilo mashnikov, she tistih je nekoljko pomorjenih, nekoljko posapertih, blíso 400 zérkvi podertih, ino okolj 80,000 kristjanov po desheli v'nar vezhah bridkostih shivi. Molimo sa nje! — Pa so sopet drugi kraji kjér kristjani v'miru shivijo, le vuzhenikov jim pomankuje.

ni ga, ki bi jim galomil.“ Jeremija shal: pefem. 4, 4.

Oh kako lepo, sveto, angelfko delo bi bilo, sapuštiti svojo shlahto in domazhijo, vseti od svojih snanzov ino prijatlov slovó, kakor fo apoftelni nekdej storili, jiti zhres fhiroko, globoko morje v'dalne, nesnane deshele, se podati sa Jesufam med sgublene otroke, ki fo nadleshvani ino raskropljeni, kakor ovze, ktére pastirja nimajo (Mat. 9, 36) jih vuzhit Bogu svefto flushiti, semljo fkerbno obdelovati, de bi frezhno shiveli, ino sveto vmerli, po smerti pa vezhno isvelizhani bili. Oh, kako lepe fo noge osnanvavzov mirù, ki osnanujejo dobrete. Rom. 10. 15. Kdo bi ne sheljel, zhe le kerfhanfko ferze ima, med vuzhenike sapufhenih Samorzov, enkrat pa tudi med apoftelni Jesufovimi biti, kjér bojo s'njim fedeli na dvanajft fedeshih, ino fo dili dvanajftere Israelove narode, in kjér bo flehern, ki sapušti hifho, alj brate, alj sestre, alj ozheta, alj sheno, alj otroke, alj njive savoli Jesufoviga imena, stoterno prijel, in vezhno isvelizhanje dofegel!“ Mat. 19, 28 — 29.

Pa kako malo naf je, ki bi to storiti sa-

mogli. Nekoljko je starih ino boletnih, ki se na dalno ino nevarno pot v'ptuje kraje podati ne morejo. Veliko je oshenjenih ino omoshenih, ki svojih sapustiti lahko ne smejo. Redek je, ki bi ptuje jesike saftopil, ino toljko potrebniga snal, kar je v'ustih krajih snati potreba. Poglejte, kako lepo priliko nam torej daja braterna (bratovshina) svetiga Leopolda, pomagati neverne Indjanze vuzhiti, boshjo kraljestvo na semlji ras-shirjati, v'nebesih pa lepo lepo povrazhilo pripravljati si, de si ravno v'ptuje kraje ne gremo, ino svojiga doma ne sapustimo.

Poflufhajte, kako se je braterna sv. Leopolda sazhela, ino kaj mora storiti, kdor ji roko poda.

II.

Kedar so svoje dni nafhi prédniki isvelizhanfko luzh svete Jesufove vere sposnali, pa saftopnih vuzhenikov dovolj imeli nifo: (tako perpoveduje stari sgodbopifesz Nestor¹⁾), pofhlejo flovenfki knesi (vajvodarji) tri-jê, ki so ti zhaf zhes velike mnoshize flovenfkgiga ljudstva kraljvali (Rostiflov, Svetopolk ino Kozelj jim je bilo ime) v'Zarigrad

1) Sieh' Kopitars Grammatik. Laibach, 1808. S. XIII.

k'zefarju Mihaelu III. ter profijo rekozh: „Nafha deshela se je pokristjanila, pa vuzhenikov nimamo, ki bi naf vodili, naf vuzhili, ino nam svete bukve raslagali; pofhlite nam torej vuzhenikov.“

Zefar to flifhati, poklizhe svoje svetvavze, ter jim besedo flovenfskih knesov pové. Oni mu odgovorijo, rekozh: V' Solunjah (Tefaloniki) je mosh, Leo po imeni, ki dva fina ima, ki snata flovenfsko, ino fta slo modra mosha.“ Zefar pofhle v' Tefaloniko k' Leonu, rekozh: „Hitro nam pofhli svoja fina Metodija ino Konfhtantina.“ Kedar Leo to saflihi, ju gredózh pofhle. Prifhla fta k'zefarju, ki jima rezhe: „Poglejta, Slovenzi fo k'meni poflali vuzhenikov profit, de bi jim svete pisma raslagali; to oni shelijo.“ Oba fta se dala zefarju nagovoriti, de fta fhla na Slovenfsko, ter fta sazabela Slovenze vuzhiti Boga prav fposnati, pa tudi pifati ino brati. Kerftila fta veliko imenitnih ino vbogih; nar imenitneji apoftelna vfih Slovenzov fta. — „Slovenzi fo se veselili, ki fo velike dela boshje v' svojim jesiki flifhali.“

Ravno tako fo poflali tudi sapufheni Samorzi, poglavarji Indjanfskih narodov, ktirim vuzhenikov pomankuje, ne vezh v' Za-

rigrad, kjér sdaj vevérn Turk kraljuje, ampak v'naſhe poglavitno, zefarſko meſto Dunaj (Bezh) v'leti, ki ſe je piſalo 1829, k'bo-goljubnimu rajnimu zefarju Franzu I. ſvetoſheljniga miſjonarja Friderika Reſé'), ſhkofjiga velikiga naméſtnika v'Zinzinati, na Ameri-kanſkim, profit, jim v'kerſhanſko zérkuv po-magati.

Poslan duhoven ſo milo pripovedvali, kako ſe ſveta kerſhanſka véra v'Ameriki ſhira, ino kako ſe miſjonarjam godí. „Sheljni ſo ſa-puſheni Indjanzi boſhjiga nauka, ſo djali, od vſih krajov vabijo ino klizhejo osnano-vavzov ſvete katoſbke vére; alj naſ miſjo-narjov je ſilo malo. V'ſhkofiji Zinzinati, ki je vezhi, ko zelo Eſtrajharſko zefarſtvo, je ſhe nad 40,000 kriſtjanov, pa le 16 maſhni-kov, jim flushbo boſhjo opravljati. Vezhkrat mora duhovnik jiti po 80 mil dalezh bolni-ka na ſmertni poſteli s'ſvetmi ſakramentami previdit. Zérkve bi jim radi poſidali, de bi ſe v'njih ſveta maſha flushila, pa ſhe pogo-ſto pridne bajtize nimamo jim poſtaviti s'zhém. Šhol je potreba, de bi ſe v'njih mla-denzhi domaznih ljudi ſa duhovſki ſtan is-

1) Prezhéſtiti goſpod Friderik Reſé, na Nem-ſhkim rojeni, ſo sdaj ſhkof v'novi ſhkofiji Detroit (Detroa) ki je Zinzinati ſofeda.

shólali, ino de bi domaznih vuzhenikov ime-
li, alj divji Indjanzi nam pomagati nimajo,
ako od dobrih kristjanov drugih krajov, po-
sebnó is Evrope pomozhi ne bo ').“

To shalofno perpovedvanje, ino pa mi-
la profhnja Amerikanskiga misjonarja, je bla-
go ferze bogabojezhiga zesarja toljko ginila,
de so sklenili s'vojimi bogoljubnimi pod-
loshniki sapushenim Indjanzam pomagati. Po
zesarfkim dovoljenji so duhovski visharji na
Dunaji, kakor so jim Amerikanski misjonar
svetvali, lepo bratovshino sv. Leopolda ')
naredili. Sveti ozhe, Rimski papeh Leo XII.
so to kerfhanfko braterno poterdili, njo bla-
goslovili (shegnali), ter so vsm bratam ino
sestram te svete drushbe posebnih odpuftkov
podelili. Povabili so vse duhovfke pastirje,
fhkofe, fajmoshtre ino druge duhovne, de

1) Sieh Berichte der Leop. Stift. I. Heft. p. 22—24.

2) Sv. Leopold je bil imeniten veliki vajvoda
Estrajharfke deshele. Veliko zérkuv je posidal, klo-
fhtrov postavil, ino si vse prisadel, de bi ker-
fhanfko véro per svojim ljudstvi oshivel. She sdaj
je Estrajharfckiga kraljestva poleben patrón. Sa te-
ga del, sravno pa tudi v'spomin rajne Brasiljanske
zesarize Leopoldine, hzhére rajniga zesarja Fran-
za, ki je divjih Amerikanzov fkerbna mati bila,
alj mlada v'leti 1822 vmerla, ima bratovshina sv.
Leopolda ime.

bi to isvelizhanfko braterno vérnim perporôzhali, is ljubesni do Boga, ino is vsmilenja k'fvojemu blishnimu to dvojno dobro delo storili: vsaki dan i Ozhenafh ino i Zhesfena si Marija pomolili, sravno sv. Leopolda v'profhnjo poklizali, rekozh: „*Sv. Leopold, profi Boga sa naf!*“ vfako nedelo pa po fvojim premo-shenju i krajzar vbogajme dali, de bi se s'toj almoshnoj misjonam pomagalo; sakaj dvojne pomozhi jim je nar bolj potreba: molitve ino almoshne.

Potrebno je sa nevérnike moliti, de bi jih Bog rasfvetil, ki she v'temah nevédnosti, ino v'senzi vezhne smerti sedijo, On, ki zhloveshke serza vodi, kakor vode v'potozi. Prasno bi bilo misjonarjam she toljko truditi se, ako rosa nebeshke milosti njihoviga dela ne oblagodari; sakaj: „*Ne kdor fadí, ne kdor poliva, je kaj, ampak Bog, kteri raft daja.*“ I. Kor. 3, 7. Satoroj se perporozhajo misjonarji nafhim molitvam, kakor nekdej sv. Pavl, Rim. 15, 30. pervim kristjanam. Sdrushena molitva per Bogu veliko premore.

Potrebno je pa tudi misjonarjam pomagati, de mladovérnim zérkve stavijo, v'katerih se boshja flushba opravlja, in fsv. sa-

kramenti delijo; de jim fhole naredijo, ino v'njih mladino vfiga potrebniga podvuzhijo, naj med njimi sveta véra sopet ne vgašne. Vbogi Indijanzi fi pomagati fami ne morejo, kjér fo fhe otrozi, ktiri nizeh nimajo. Nafhi krajzarji, ktire jim damo, fo boshji dar, ki ga bo Kristuf nam ravno tako sa-rajtal, kakor bi bili to njemu storili. Ino zhe fe krajzar nam ravno le malo posná, vender ga Bog poshegna, de vbogim misjonam do tavshentov israfte; faj tudi pridne mravlje po betvi velik kup kadila nanefó, marlive buzhelime (zhibelize) po malim veliko shlahne fterdi naberò; ino dva denarza, ki jihje vboga vdova v'zerkveno pufhizo vergla, fta Jefufu bolj dopadla, kakor vfi drugi fhe toljki dari premoshnih bogatinov. Luk. 21, 2 — 4.

Ako smo pravovérni kristjani, ino Boga zhres vse, fvojiga blishniga pa, kakor fami febe v'refnizi ljubimo, tako mormo sheljeti, de bi vfi ljudjé isvelizhanfki nauk svetiga evangelja fposnali, ino odrefhenja Jefufoviga deleshni postali. Kar pa sheljimo, tudi storimo fkos to, de se damo v'kerfhanfko braterno sv. Leopolda sapifati, ino de to lahko dvojno dolshnost almoshne ino molitve svefto dopolnimo. — Kdo ismed vas, ljubi

Slovenzi, ki ste vselej bili dobriga ino vsmilenga serza, bi se tej sveti bratovshini ne pridrushil! Kdo is med kristjanov, ki Jesufa serzhno ljubi, ne bo njegove mile profhnje vsifhal, ki po svojih misjonarjih klizhe: „Shetuv je velika, delavzov pa malo; profite torej Gospoda shetve, ino pomagajte, de poshle delavzov v svojo shetvo“).

V'leti, ki se je pisalo 1829 se je sv. Leopolda braterna v'nashim zesarstvi sazhela. Imenitniga ino niskigajstanu, bogati ino vboshni so se ji pridrushili, sam svetli Zesar s' svojoj zesarfkoj shlahtoj so se v'to lepo bra-

1) She ni dolgo let, kar so neki misjonár med divjeljudstvo perpridigvali. Na prvi podvúk jih je veliko s'neisrezhenim veseljam djalo: „Svetla luzh se nam je prikasala!“ Veliko divjakov se je sotsilo videti podobo krishaniga Jesufa, ino njegove presvete matere. Kedar so misjonár sveto masho flushili, so krog altarja strasho (vahto) postavili, ino s'zhudno velikoj zhaftjoj sveto masho posflushali: „Vse nam prizha, pishejo misjonar is Amerike, de so Indjanzi sa sveto véro perpravljene, alj kaj de je nas tako malo, dela pa toljko, pomozh tako flaba, de nam ni mogozhe svetiga opravila tako pohititi, kakor shelimo. Naj vender dobri verni v'Evropi Gospoda shetve profijo, de nam delavzov poshle, ki bojo polni njegoviga Duha!“

tovrhino sapifali, pomagat' revnim misjonarjam, osnanvavzam boshje besede v' Ameriki. In kakor malo drevze veliko dobriga sadja rodi, je tudi ta braterna v' kratkih letih she veliko lepiga ino isvelizhanskiga v' dalni Ameriki storila. Vezh duhovnikov se je is nashiga zesarstva v' tiste kraje med divje Indjanze podalo, ki jih vuzhijo po kerfshansko shiveti. Tudi is Krajskiga sta shla dva bogoljubna duhovna v' Amerikanske misjone, katerih Slovenzi ne finemo posabiti ¹⁾. Sa njimi so po-

1) Zhafti vredni gospod Friderik Baraga so v' Ameriko odshli v' leti 1829. Bili so poslednizh v' Metliki na Spodnim Krajskim kaplan. Spifali so Slovenzam lepih poboshnih bukuv: Dushno pasho; Objiskovanje sv. resh. Telefa; Pozheshenje Marije; ki jih toljko radi imamo. Kako se jim v' Ameriki godi, beri v' zhednih bukvizah: Bratovshina sv. Leopolda, ki so v' Ljublani natisnjene 1833.

Zhafti vredni gospod Franz Pirz, is Kamnika na Krajskim, sadnizh sajmoshter v' Podbresji bliso Tershizha, so shli v' Ameriko v' leti 1835, v' shkofijo Detroit. Tudi oni so nam spifali korifstne bukve: Krajski vertnar imenvane, kako se sadonosno drevje redi ino poshlahnuje. Isrozhila sta nam te lepe bukve tako rekózh v' veden spomin, naj bi nju ne posabili; torej smo mi Slovenzi she is hvaleshnosti dolshni bogabojezhima mo-

slali ofkerbniki te svete braterne mnogoterih potrebnih rezhí: maslnih oblazhíl, zerkvenih posoduy, platna, pa tudi dnarjov. She stoji nektera bela zerkviza na polji selenim, kjér je pred nekoljkim letmi gerda gosha stala. V novih zérkvah mladokerfheni Indjanzi vezh nimu Bogu hvalo prepévajo, kjér so nek-
daj divje sverine tulile, ino molijo sa svoje dobrotnike, ki so jim v to frezho pomogli. Tudi vbogi Indjanzi se veselijo, kakor nek-
dajni Slovenzi, flifhati zhudne dela boshje, ino njihovi pastirji veselo svoje poshavbane roke povsdigujejo, ter brate ino sestre bratovshine sv. Leopolda blagoflovijo. Povejte kerfhanfke dushe, alj ni to lepo — isvelizhanfko?

Alj she smiraj je v tistih shirokih divjih deshelah shetev velika, she sploh delavzov premalo, pomozhi v toljkih potrebah le po malim. Svetosheljini misjonarji v imeni Jesu-
fa ino v imeni sapushenih firót neprenehama prosijo, naj jim she pomagamo, dokler se tiste deshele toljko preobernejo ino popravijo, de si bojo narodi sami pomagati samogli. Ako jih sapustimo, se je slo bati, de bi tisti kraji sopet v poprejshine teme nevére,

shama s molitvijo in s milim darami v aposto!skim deli pomagati.

alj pa od krivoverzov sapeljani, v'shalofne smote sagrašnil, ino toljko fvetiga truda, toljko lepiga ino veseliga kerfhanstva bi se fkos našo nemarnost saterlo. Tega pa nobeno kerfhanfko ferze dopuštalo ne bo. Tudi revni Samorzi, zhe ravno fhe divji ljudjé, so otrozi Ozheta nebesfhkiga, kakor mi, ino torej našhi bratjé; so drago odkupleni fkos presveto refhinjo kri Jesufa Kristufa, so sapufhene firote, našhimu vsmilenju isrozheni. Tudi od njih Jesuf govori': „Najte, de mali k'meni pridejo, sakaj takih je nebesfhko kraljestvo ')." Mat.

1) »Ko sim neki dan domu fhel, pishejo mifjonár is Amerike, sim vgladal nekoljko divjakov, ki so na lovi bili. Hitro so k'meni pridirjali, ter mi roko podajo rekozh: »Dober dan, zhernofuknej! (tako kat. duhovnike imenujejo). Kako naš veseli, de te vidimo. Bali (pojdi) s'nami; naš poglavár je slo bolen. Mozhno se bo rasveselil tebe videti.« Shel sim k'ftarzheku, ki je na posteli ishraftovih fhkorinj v'nar vezhih bolezhinah leshal. Nekak sovrašnik mu je bil s'strupam nogo ranil, in njegovo bedro je bilo strashno oteklo. »Brate moj! sim djál, ti si pazh slo boln?« »Miflim.« »Srezhen, zhe pridefh v'lepo lepo hisho velikiga Duha (tako Boga imenujejo), kjér se bofh tiga shivlenjala lozhil.« »Oh, v'refnizi! je isdihnil.« »Pa ti ne pridefh tje, ako ti glave ne omijem.« »Noj,

19, 14. — Alj hozhemo posabiti svetih mo-
shov, bogabojezhnih misjonarjov, ki so svoje
domazhe deshele, kakor nekdej Galilejski
ribizhi sapuštili, se prepeljali zhres globoko

zhernofuknej omij mi glavo; jes mozhno ljubim
velikiga Duha.« — Podvuzhil sim ga v'nar potreb-
nihh refnizah vére, ter sim ga vzhafih prafhal,
alj veruje, kar mu govorim? »Vérjem, je odgo-
voril, sa to, ker si ti zhernofuknej.« — Drugi
dan sim ga spet objifkal, ino prafhal, alj she
sheli, de bi mu glavo omil? »Oh zhernofuknej,
je djal, le hitro ftori, ino mi glavo omij; nepre-
nehama sim mislil na velikiga Duha, ino velike
shelje imam kerfhen biti.« Bal sim se, de sovrash-
niku ne bo odpuštil, ki ga je smertno ranil.
Vsemem boshjo martro, ter mu pokashem ino po-
vém, koljko je terpel Jesus, ino de so mu vse to
njegovi otrozi storili; on pa jim je vse pred smert-
jo odpuštil, ino hozhe, de tudi mi vse odpuštimo,
kar nam je kdo hudiga storil; zhe ne, naf v' svojo
lepo hifho ne vsemi. »Noj, je djal divjak, tudi
jes odpuštim, kjér velik Duh tako hozhe.« Prepo-
vedal je svojim divjakam, de ne smejo sovrashniku
hudiga storiti, sa to, kar je njemu storil. — Ke-
dar je vidil, de se po mafhno oblazhim, se je is
postelje povsdignil mojo bridko martro v'roke vsel,
ino je ves zhaf v'njo gledal, pa se s'folsnim ozhmi
v'nebesa pooserl, dokler ni bil kerfhen. Shtir dni
po kersti je vmerl. Daj nam Bog v'sim s'tim div-
jakam se veseliti v'nebesih!

morje, se v temne loge med divjake podali, ter so savupali v našho ljubes'n, de jim bomo s'molitvijo ino milofhnoj pomagali, de njih noge na apostofskim poti ne opeshajo, ino oni prav veliko vevérnikov v'nebesfko kraljestvo pripeljajo? Tudi tistih dufh je ena fama vezh vredna, kakor zeliga sveta srebro ino slato, kjér je tudi sa njo Jesuf boshji Sin svojo presveto kri prelil. Ako jih ljubimo, ko sami sebe, jim bomo s'vefeljam roko podali ino jim fkos braterno sv. Leopolda v'nebesa pomagali. „Prava ljubésn kjér je, vuzhi sv. Gregor, velikih rezhistori, ako pa ne, tudi nobene ljubesni ni.“ Prava ljubésn ne jifhe svojiga, ampak je dobrotliva, ino she ptizhize ne posabi, kako bi bratov ino fester posabila, ki so po boshji podobi stvarjeni?

Oh, zhe frótoje bres vsmilenja sapuštimo, sv. Leopolda braterno sanemarimo, ki nam tako lepo priloshnost daja, jim pomagati, bo tudi Ozhe nebesfki naf sapuštil. Vsel nam bo frezho, ki jo našhim krajam daja, de shitno polje lepo selení, de vinfke gore rodovitno nosijo, de se nam ljuba shivinza lepo redi, de naf nesnanih bolesni varje. Narvezhi nefrezha pa bo, zhe sveta véra med nami vmerje in krivoverzi med naf perderó.

Ravno tista nefrezha bo naš sadela, is kate-
re nevernim Indjanam pomagati nozhemo.
Nafha gmajna svetnikov bo vzhéjsjena (vterga-
na) veja, ki se bo hitro posufhila. Ino kaj
bo enkrat na ojštri sodbi boshji sa nevfmi-
lenze!

Terjali bojo prvi kristjani, Gershke ino
Lafhke deshele, kar so nafhim krajam svoje dni
dobriga storili. Kasali nam bojo lepe dari,
ki so jih nafhim prednikam ino njihovim
vuzhenikam poshiljali. S'zhem jim bomo po-
vèrnili, ako mi ravno tiga sapushenim div-
jakam ne storimo? — Toshvali naš bojo ne-
frezhni Samorzi, ki niso samogli svete ker-
shanfke vére sposnati, de jim mi, zhe rav-
no lahko, nismo pomagati hotli. Kaj jim bo-
mo rekli? — Toshili naš bojo tudi nafhi
lastni predstarishi, ki so od svojih kershan-
fkih verstnikov vse te isvelizhanfke dobrote
kershanftva prijeli, ino nam kakor nar ve-
zhi bogastvo sapustili, mipa, njihovi nehva-
leshni otrozi, namesto njih dolgov nismo
doplazhali. — Kasali nam bojo apostelni,
marterniki, ino njihovi nastopniki, ki so na-
fhi vuzheniki bili, koljko so sa naš storili,
de so nam frezho svete kershanfke vére pri-
nesli; kaj jim bomo pa mi pokasati imeli?
— Kasali nam bo tudi vsmileni Jesus svojo

presveto rešhno kri, ktiro je sa naf do fled-
ne kaple pretil; oh, kaj mu bomo odgovo-
rili, zhe ne bomo nizh sa rashhiranje njego-
ve svete vére storili? —

Alj porezhemo de nifmo vtegnili molitve
braterne opravljati? Koljko zhasa s' slabim
marnami vsaki den satratimo, v' katerim bi
leško, naj bo na poti alj domá, bodi stojé,
ali klezhé svet Ozhenash ino Zhessheno Ma-
rijo sa misjone pomolili. — Alj se bomo is-
govarjali, de nifmo gleshtali vsako nedelo
krajzarja dati? Tudi ta veljala ne bo. Koljko
dnarja sapravijo mladenzhi sa dobre volje;
koljko deklize sa prevsetne drage oblazhila!
Koljko rajnishóv gospodarji ponidama sapi-
jejo, gospodinje sajejo; alj pa v'shkrinje sa-
pirajo, de jih bojo enkrat drugi sapravljati:
dati nekoljko 52 krajzarjov sa zelo leto Bo-
gu v'zhaft, sebi ino blishnimu k'isvelizhan-
ju, se jim pa mili! „Ne spravljajte si sa-
kladov na semlji, kjér jih rijà ino
molj konzha, in kjér jih tatje isko-
plejo, ino v'kradejo. Sberajte si sa-
kladov v'nebesih, kjér jih ne kon-
zha ne rijà ne molj, in kjér jih tatje
ne iskoplejo ino ne vkradejo.“
Mat. 6, 19 — 20. In zhe bi ravno kdo tolj-
ki vboshiz bil, de bi krajzarja dati ne glesht-

tal, faj vender lahko molituv bratovshine sveto opravlja, kjer se tudi bratov ino fester najde, ki lahko plazhujejo, ino she povezh dajo, pa molitve savoljo velikih posvetnih fkerbi, tako svesto opraljati ne samorejo. Premoshni naj s'fvojim premoshenjam fadijo, vboshni s'molitvijo polivajo, ino Bog bo svojo raft dajal.

Alj se bomo isgovarjali, de imamo sa svojo domazho deshelo fkerbeti? — Vprasham vas, ljube dufhe, kjé pa je nafha prava domovina? Zela semlja je sa naf le ptuja deshela; nafho domovanje, kjér sdaj prebivamo, le kratka ostaja sa naf. V'kratkim bo Gospod na vrata nafhiga shivlenja poterkal; vse bomo sapuštili; le nafhe dobre dela pojdejo sa nami damó. — Ino kjé je nafh pravi dom? Tamo nad svesdami, nad svetlim fonzam, tam v'Ozhetovi hifhi je nafha domazha deshela. Tam pa nobeniga raslozhka med deshelani ne bo. Amerikani ino Asijatjé, Afrikani kakor Evropejzi, vsi bojo kakor dobri otrozi okolj svojiga ljubiga Ozheta; le famopashniga nevoshlivza, svojo vidniga nevmilenza med njimi ne bo. Alj jih mi sdaj svojih bratov ino fester ne sposnamo, kako bi se enkrat v'nebesih gledali? Ako hozhemo sa svojo pravo domazho deshelo fkerbeti,

o tako fkerbimo sa nebesko kraljestvo, de bode Bog ino boshji Sin Jesuf Kristuf od vsih povfodi sposnan ino zheshen. Sveta kerfhanfka zérkuv nima nobene meje na sveti, tudi kerfhanfka ljubésn ne. Bog pa hozhe, de bi vsi ljudje isvelizhani bili. Jesuf je v' svojo zérkuv vse narode poklizal, in sapovedal svojim apostelnam vsaki stvarí svet evangelj osnanvati do konza svetá. — Alj se bojimo, de bi po takim prevezh dnarjov na ptuje fhlo, ino domazha deshela oboshala? Oh, le pomislimo, koliko miljonov se vsako leto sa drage oblazhila, sa zucker, sa kofé in vezh drugih takih famogoltnih rezhi v' druge svéte poshene, nevezho ino obofhtvo pa damo privlezhe; vbogajme se nam pa mili nekoljko podeliti, ki bi nam shegen boshji (blagoflov) v' nasho deshelo prineslo? — Pa je she taka sdaj na sveti. Posveten zhlovek sa zhafne lepote ino dobrote dnarjov prevezh ima, sa boshjo zhast, ino k' svojemu isvelizhanju krajzar trikrat oberne, ino ga she sadnizh ne da. „Alj svét prejde, ino vse njegovo poshelenje.“ I. Jan. „Kar tukaj séjemo, to bomo tamkaj sheli.“

Bomo morebiti rekli: Naj si Indjanzi fami pomagajo, in osnanvavzam boshje besce-

de fami postreshejo, kakor mi svojim? — Oj faj si pomagajo frote, kar jim je mozhi. Zele drevesa na svojih lastnih ramah is strahne goshe pervlezhejo, de bi si leseno zerkvizo postavili; alj po 40 ino 50 se jih zel teden s'enim brunam martra, kjér nimajo shivine ne vosov. Podobni so she mladim nesastopnim otrokam; kako bi si fami pomagali? kaj svojim misjonarjam dali, ki she shivesha ne gléshajo, rasen nekaj Indjanské reshi, ino pa amerikanfka korenja. — Ker je pa zel svet velika hifha boshja, ino mi vsi ene shlahte otrozi, oh kako gerdo bi bilo, zhe bi se med sebo ne ljubili, eden drugimu ne pomagali! Tudi Ozhe nebesfki bi naf ljubiti ne mogel.

Alj se bomo sanashali, de bo jim Bog bres naf pomagal? Dro lahko bi njemu to bilo; pa njegova ljubesn do naf tega ne dopufti. Saj je vse boshjo, kar mi imamo; kakor nam je dal, nam lahko vseme. Ravno s'tem blagam, ki nam ga je isrozhil, pa hozhe, de dobro storimo, ino si v'nebesa pomagamo, naj ljubésn med nami ne vgašne, bres ktire boshji otrozi biti ne moremo. Ravno sa to je tudi Jesuf, sam boshji Sin od svojih vérnih dare jemal, se je miloshne shivel, ino kedar je svoje apostelne po sve-

ti poslal, jim je djal: „Ne imejte ne slata ne srebra, ne denarjov v svojih pasih, sakaj delavec je vreden svoje jedi.“ Mat. 10, 9—10. Sa to je pa tudi vsem dobrotnikom svojih svetih flushavnikov oblubil, rekozh: „Kdorkolj da piti komu smed teh nar manjsih lekosarez (glash) mersle vode v imeni vuzhenza, refnizhno vam povem, ne bo sgubil svojga plazhila.“ Mat. 10, 42. On svoji zerkvi ni sapustil bogastva, temuzh ljubesn pravovernih kristjanov.

„Kaj pa bomo imeli od te bratovshne sv. Leopolda? bo lahko sadnizh kdo baral. Na to nam vsmileni Jesus sam odgovori, ker pravi: „Vsaki bo stotero prijel, ino vezhno shivljenje dofegel.“ Mat. 19, 29. Mladi kersheni kristjani svoje roke povsdigujejo, ino sa svoje dobrotnike molijo; sveti moshje, misjonarji brate ino sestre sv. Leopolda blagoslovijo; sveta mati katolshka zerkuv jim velike odpuстке deli, zhe se jih hozhejo deleshni storiti. Marija deviza, le te bratovshine posebna mati, sv. Leopold ino toljko drugih boshjih prijatelov, katolshkih misjonov imenitnih besednikov, profijo vnebesih posebno sa nje. Ali ne bo rosila zhres dobre tovarshne in tovarshize sv.

Leopolda posebna boshja milost ino pomózh? Nashe polje bo lepšhi selenilo, obilnej nosile vinske gorize, lepšhi redila shivinza se nam, in Bog naf bo varval nesnanih bolésni. — Zhe nam kdo sa en krajzar, ki mu ga posôdimo, v'kratkim zel rajnisk obljubi, ino mi vémo, de je mosh besede, ki ima, de nam da; alj ne bomo flédniga krajzarja pojiskali, ino njemu dali? Poglejte, kar tej sveti bratovshini vloshimo, to famimu Jesufu posodimo, ki nam je stotero vse poverniti obljubil; kar pa je obljubil, bo nam gotovo dal, zhe ne na semlji, kedar bi nam shkodvalo, bo dal po smerti sa toljko lepšhi in obilnejšhi tamo v'nebesih.

Kedar bomo enkrat stali na boshji pravizi, ino naf vse posvetno šapustilo, bo she bratovshina sv. Leopolda nášha prijatelza, kasala Jesufu našhimu šodniku vse dobre dela, ki smo jih sa keršhanske misjone storili. Vsmilil se naf bo, kakor se mi sdaj vsmilimo, ino naf veselo šaklizal: „Pridite shegnani mojga Ozheta! posedite kraljestvo, ktero vam je perpravleno od sazhetka svetá. Bil sim lazhen, ino ste mi dali jesti, ptujz sim bil, ino ste me pod streho vseli, bil sim nag, ino oblekli ste me. — Refnizh-

no vam povém, kar ste storili kterimu teh mojih nar manjših bratov, ste meni storili.“ Mat. 25, 24 — Ino po tem pojdemo v'hisfo svojga Ozheta, kjér je veliko prebivalish. Tam se bomo snidili is vsih štirih krajov svetá, se bomo sposnavali ino hvalili, de smo eden drugimu v'nebesa pomagali. Koljko veselje bo sa naf, viditi v'vetim raji toljko tavshent isvelizhanih od sonzhniga is-hoda ino sahoda, ki nam bojo prijasno roke podajali, ino nas slovili rekozh: „Tudi vi ste bili nafhi pomozhniki ino dobrotniki; vashi Ozhenafhi ino darvani krajzarji so nam v'vezhno shivljenje pomagali, de smo sdaj svoleni Ozheta nebeshkiga.“ Oj kerfhanfko ferze! ako fhe kapla zhlovefške kervi po tvojih shilah tezhe, ne odlagaj biti brat, biti festra fv. Leopolda, kjér bo tako lepo tvoje delo, toljko v'nebesih tvoje plazhilo!

Ti pa, ki kamenitniga ferza ostanesh, sa vse mile proshnje gluhe vufheta imash, sdaj nobeniga vsmilenja nimash, tudi enkrat na sodbi vsmilenja najdil ne bofh. „Poberi se spred mene! tebi pravizhen sodnik porezhe. Jes sim sa tebe svojo shivljenje dal, tebi se je pa krajzarja dati mililo, de bi svojim bratam pomagal. Refnizhno ti po-

vém, kár nifi storil kterimu tih nar manjshih, tudi meni nifi storil.“ Kamor se bosta obrnil tisti strahni dan plazhila, kjé bosta jiskal svoje pomozhi? — Godilo se ti bo, kakor bogatintu moshu, ktiri se je vshkerlat ino tenzhizo oblazhil, ino vsak dan imenitno gostil; vboshiz Lazar pa je pred njegovim vratmi leshal, ino se je sheljel nasititi s'drobtinzami, ktére so od mise bogatina padale, pa mu jih nihzher ni dal. Vmerl je vboshez, ino angeli so ga v'narozhje Abrahamovo sanesli. Vmerl je nevsmilen bogatin, in je bil v'pekli pokopán. Luk. 16, 19 —. Vbogi Lazar so sapusheni neverni Indjanzi; oh, nikar de bi mi nevsmileni bogatini bili! „Tajisti bo sodbo bres vsmitenja imel, ktiri ni vsmitenja skasal; vsmitenje stori lohkejsi sodbo.“ Jak. 2, 13.

Ljube dushe! Ako premislimo, koljko so svetniki svoje dni sa nebeshko kraljestvo terpeli, in koljko s'he sdaj kristjani po drugih krajah terpijo, sveta grosa nas mora objiti: kaj bo per nas sa nebefa! — V'tém nashim strahu nam daja vsmilen Jesus moder svet, ter pravi: „Delajte si prijatele s' svojim zhasnim premoshenjam (ki se

krivizhen mamon imenuje) de vas, kedar obnemágate, vsamejo v'vezhne prebivališha. Luk. 16, 9. Ravno ta prijatelza nam bo sv. Leopolda bratovshina, ako ji svojo roko podamo. V'to sveto braterno naš Jesus klizhe, kjér nam mnoshize sapušhenih Indjanzov kashe, ki so nadleshvani ino raskropleni, kakor ovze, ktire pastirja nimajo, ter nam pravi: „Shetev je velika, alj delavzov je malo. Profite tedaj Gospoda shetve, de naj poshlje delavzov v svojo shetev.“ Mat. 9, 36—38. Ako Jesusa ne slishimo, tudi on naš enkrat vsflihal ne bo.

Vsaki dan prosimo v'Gospodovi molitvi: „Ozhe našh, ktiri si v'nebesih, posvezhenó bodi tvojo ime, pridi k' nam tvoje kraljestvo.“ Kar pa molimo, to tudi storimo, ino po svojim premoshenji pomagajmo, de se boshje kraljestvo po vsim sveti rasfhira, in vsi jesiki hvalijo njega presveto ime; de bode skoraj en hlev, ino en pastír!

Amen.

P o s t a v e

bratovshine sv. Leopolda.

Kaj je bratovshina sv. Leopolda?

Bratovshina sv. Leopolda je poboshna drushba vernih kristjanov, ki se Bogu v'zhaft, febi ino blishnimu pa k'isvelizhanju fklenejo, katolshkim misjonam v'Americi pomagat, de bi se sv. ker. zerkev po vsm sveti rasfhirala, — se obzhestvo alj gmajna svetnikov pomnoshila, alj pogmerala, ino fkos njo si kristjani shaze alj saklade sa nebosa perpravljali.

Kaj je k'temu potreba?

Potreba je dveh rezhi: molitve ino miloshne alj almoshne.

Ktere dolshnosti imajo tovarshini ino tovarshize?

Same dve posebne dolshnosti; pervizh: Moliti vsak dan 1 Ozhe nash ino Zhesbena si Marija, s'perstavkam: Sv. Leopold profi Boga sa naf! drugizh: Dati vsak teden, alj vsako nedelo 1 krajzar v'friebri misjonam vbogajme. — Nobeden ni v'to bratovshino perfilen, pa tudi lahko odstoji, kedar ho-zhe.

Kako se almoshna odrajtuje?

Vsakihi io tovarshov alj tovarshiz ima svojiga ofkerbnika alj ofkerbnizo, de krajzar-

je vbogajme od njih pobere, ino jih vsakiga mefenza svojimu duhovniku odraja. Zhe kdo tovarshov odmerje, alj odstopi, mora ofkerbnik, alj ofkerbniza, kar more, sa drugiga tovarsha fkerbeti, de fhteвило spolni. Plazha se tudi lahko sa zele kvatre, alj sa eno leto naprej, kakor duhovnik sa dobro sposnajo.

Duhovniki poshlejjo to aljmoshno Tehantam, Tehanti v'fhkofijo, ino fhkofija na Dunaj (Bezh) vishim ofkerbnikam bratovshine sv. Leopolda, ktiri po tem vse to misjonarjam v'Americo poshiljajo.

Kako se pa vé, alj miloshna misjonarjam v'roke pride?

Vzhafih pridejo bukvize na svetlo, v'katerih je vse na tenko srajtano, koljko so vishi ofkerbniki vbogajme dobili, ino kamo so poslali. V'tih bukvizah se tudi pisma beró, kih jih misjonarji bratovshini pishejo, kaj so prijeli, kaj sterili, ino kako se jim kaj godi.

Kaj mu je storiti, kdor v'bratovshno sv. Leopolda stopiti sheli?

Ako jih ni desetero, de bi se sdrushili, ino svojiga ofkerbnika alj ofkerbnizo ime-li, se naj svojimu duhovniku oglafi, de ga v'braterno sapishejo. Po tem sazhe dvojno dolshnost svesto opravljati.

Katire posebne prasnike (svetke) ima bratovshina sv. Leopolda?

Posebne tri: 1. God ino prasník Marije

devize zhistiga spozhetja (8miga grudna) ki je duhovska mati vsih poboshnih tovarshij, vspomin sazhetka te bratovshine; 2. Dan sv. Leopolda (15tiga listognoja) po katerim bratovshina ima svoje ime. 3. Ednajstiga grudna je vspomin rajne Brasilijanske zesarize Leopoldine, ki je ti dan vmerla, na Dunaji mertvashko opravilo boshje, sa njo, ino sa vse rajne dobrotnike te bratovshine. Vsih ofkerbniki te godove zhasitno obhajajo, ter vse brate ino sestre povabijo, tud svoje molitve s'njimi sdrushiti.

Katerih posebnih odpustkov se braterna sv. Leopolda veseli?

Sv. ozhe, papesh Leo XII. so bratom ino sestram bratovshine sv. Leopolda popolnoma odpuistik dodelili: 1. na dan, kedar vbratovshino stopijo; 2. na dan sv. Leopolda, ki je 15tiga listognoja; 3. na prasniki Marije devize zhistiga spozhetja, ki je 8ga grudna; 4. enkrat vsakiga mesenza, ako so mesenz dni poprej bratovske molitve: vsaki dan 1 Ozhenash ino zhesheha si Marija, pa: Sv. Leopold, profi Boga sa nas! opravljali, po tem vredno k'fpovedi ino k'svetimu obhajilu gredó, ino vkaki posvezheni zérkvi sa lepo sa stopnost kershanskih kraljov ino Zesarjov, sa pokonzhanje krivovér ino sa rasshiranje sv. katolske zérkve molijo; poslednizh 5. vsmertni uri, ako se vredno spovejo ino sv. obhajilo préjmejo; zhe bi pa tega ne sa mogli, prekladko ime Jesuf s'ustmi, alj faj vferzi isreko, in svojo dusho Bogu isrozhijo.

Kaj se tovaršham ino tovaršhizam
fv. Leopolda posebno perporozhi?

Dobro je k'isvelizhanju, de grejo v'poseb-
nih prasnikih bratovšhine, tudi zhe je
mogožhe, vsakiga mesenza k'špovedi ino k'
fv. obhajilu, de se odpuistikov deleshni sto-
rijo, greha varjejo, ino skerbijjo, de vesel-
je, sa boshjo zhašt ino isvelizhanje blishni-
ga skerbeti, med njimi ne pomerje. Kdor
vtegne, naj tudi moli to le molitvizo:

M o l i t e v

bratovšhine fv. Leopolda.

Ljubi Ozhe nebeshki, ki si poslal svoji-
ga Sina naf vse isvelizhat; pridi k'nam tvoje
kraljestvo, naj tebe vsi ljudjé prav sposnajo
ino zhestijo! — Posebno vsmili se vbogih
divjakov, Samorzov, ki v'dalnih krajah sa
morjam prebivajo, ino so tudi nashih bratje
ino sestre. — Daj jim sposnati pravo luzh
svete keršhanske katolshke vére, daj njih-
vim vuzhenikam (misjonarjam) dobro frezho
tvoje kraljestvo med njimi rasšhirati. —
Daj pa tudi nam pravo skerb sa vezhno is-
velizhanje, naj en drugimu v'nebesa poma-
gamo, kjér naf bosh enkrat vse svoje dobre
otroke sdrushil, po Jesufu, Kristufu, Go-
spodu nashim, škos prošhjo Marije devize,
svetiga Leopolda, ino vsih ljubih Svetnikov.

Amen.

Ozhe nash i. t. d. Zhesthena si Marija i. t. d.
Sveti Leopold, proši Boga sa naf!
